

Uit de ESB van...

1917

Het is waar, ook bij de behandeling van het 80-miljoenontwerp in de Tweede Kamer kon men reeds een wijziging in één der voedingsgewoonten waarnemen, omdat de vorst den aanvoer van aardappelen belette en men in breeden kring zich een voeding met rijst had te getroosten. Maar deze wijziging was er slechts eene voor enkele dagen, werd allerwegen verwacht en gehoopt – en hoe moeizaam werd zelfs deze verandering van korten duur gedragen! [...] Zou het publiek, dat een korte wijziging uiterst noode droeg, met meer gelijkmoedigheid in een duurzame beperking van voedingsmiddelen berusten? Wie, die het verwachten durft? En toch zal het moeten. Zooals de zaken er nu voorstaan, komt men er niet meer als men de oude paden blijft volgen. De inperking van het broodgebruik, die deze week is aangevangen, is slechts de eerste stap op een langen weg, waarvan het verloop en het einde nog niet te voorzien zijn.

Redactie (1917) Voedingszorgen. ESB, 2(66), 249–250.

1973

Het kan worden betreurd dat de economische wetenschap (theorie) dus niet bij machte is “primair” bij te dragen tot de oplossing van het vraagstuk van de milieuhygiëne. Zulks betekent evenwel niet dat zij gedegradeerd wordt tot tweedegrangswetenschap, integendeel. Primair zal zij de belangrijkste wetenschappelijke bijdrage moeten leveren om het geheel (de maatschappelijke evolutie) in goede banen te houden, als de beslissingen ter bescherming van ons leefmilieu genomen zijn, zij het dan mede op grond van extra-economische (of ecologische) overwegingen; secundo, zal zij “integer” blijven. Als economische wetenschap heeft zij geen economisch doel. Als daarentegen menselijke doelstellingen als datum gaan gelden voor de economie, kan zij met haar eigen wetenschappelijk instrumentarium worden benut.

Winkelmans, W. (1973) Milieuverontreiniging, een economisch dilemma (II). ESB, 58(2892), 251–254.

1983

Dit alles gaat naar verwachting door totdat slechte resultaten in de vorm van niet renderende grootschaligheid en toch noodzakelijk blijkende (maar inmiddels veel kostbaarder geworden) milieu-investeringen, te zamen met massale werkloosheid en sociale onrust het tij doen keren. Het dan aantredende bewind zal schermen met het woord „puinruimen” en aankondigen dat er gezien de financiële tegenvallers, de hogere milieukosten, het verloren vakmanschap, de herinvesteringsprogramma’s, de inmiddels gestegen olie- en grondstofprijzen enz., weer flink ingeleverd moet worden. (...) Laten we daarom hopen dat schrijver dezes zich sterk vergist en dat toekomstige kabinetten en hun hofhoudingen zich ontvankelijker zullen tonen voor de bestaande risico’s en daarbij het milieu gaan zien als het scharnier waar de economie, en dus ook onze toekomstige welvaart en werkgelegenheid, om gaan draaien.

Potma, T.G. (1983) Economie en milieu. ESB, 68(3436), 1201–1203.

2002

Deze bewegingen zijn gebaseerd op de aanname dat anderen de normen ook zullen bekrachtigen en vormen als het ware een ‘self-fulfilling prophecy’: als ik verwacht dat de anderen niet bekrachtigen, stijgen mijn gepercipieerde kosten van bekrachtiging en zal ik ook de normen niet bekrachtigen. Denk ik dat rest wel bekrachtigt, dan dalen de kosten en bekrachtig ik ook (waardoor de kosten voor anderen dalen). Denk maar aan een situatie in de metro waarin iemand rookt. Indien ik hem vraag niet te roken en ik verwacht dat niemand mijn commentaar ondersteunt, loop ik het risico dat de roker mij agressief bejegt en zeg ik er dus niets meer van. Daar waar ik weet dat de hele metro erop springt, wordt mijn bereidheid er iets van te zeggen groter. Dezelfde overweging geldt voor ieder individu en zo kan een evenwicht ontstaan met een ‘goede’ uitkomst: een evenwicht waar iedereen de normen bekrachtigt.

Reitsma, A. (2002) Normale normen. ESB, 87(4374), 637.